

UITVOEREN EN RAPPORTEREN VAN ONTWERPGERICHT ACTIEONDERZOEK

Ontwerpgericht actieonderzoek, kennisclip 7

Dr. Jeroen S. Rozendaal

Juni 2020

INHOUD

- Uitvoeren van je onderzoek
- Discussie, conclusie en adviezen
- Literatuurgebruik
- Dialogische en katalyserende validiteit
- Het artikel: wat moet waar?
- Schrijfstijl
- APA-style

UITVOERINGSFASE

Uitvoeren, data verzamelen en interpreteren

Uitvoeren van
mijn les(sen)/
prototype

Interpreteren van
gegevens en **consequenties**
hieraan verbinden voor mijn
volgende les/handelen

Gegevens verzamelen
over de impact
hiervan
in de praktijk
(mechanismen & outcomes)

A photograph of a teacher and several students sitting at a desk in a classroom, working on laptops. The teacher is on the left, leaning over the desk, and the students are on the right, looking at their screens. The image is slightly faded and has a white box with text overlaid in the center.

UITVOEREN VAN JE ONDERZOEK

- **Je blijft gewoon leraar**
- **Wees onderzoekend**
- Laat je observeren bij de uitvoering
- Aanpassingen 'tijdens de rit'
- Houd een logboek bij.

UITVOEREN VAN JE ONDERZOEK

- Je blijft gewoon leraar
- Wees onderzoekend
- **Laat je observeren bij de uitvoering**
- Aanpassingen 'tijdens de rit'
- Houd een logboek bij.

Verschijningsvormen van een curriculum

verschijningsvormen		Toelichting
beoogd	denkbeeldig	visie (onderliggende ideeën van het curriculum)
	geschreven	bedoelingen van het curriculum, zoals uitgewerkt in documenten en materialen.
uitgevoerd	geïnterpreteerd	het curriculum zoals geïnterpreteerd door de gebruikers; de docenten.
	in actie	het daadwerkelijke proces van lesgeven en leren, dus de uitvoering van de lessenreeks
bereikt	ervaren	de leerervaringen van deelnemers en/of docenten
	geleerd	de leerresultaten van de deelnemers

Bron: Thijs en Van den Akker (2009)

UITVOEREN VAN JE ONDERZOEK

- Je blijft gewoon leraar
- Wees onderzoekend
- **Laat je observeren bij de uitvoering**
- Aanpassingen 'tijdens de rit'
- Houd een logboek bij.

Verschijningsvormen van een curriculum

verschijningsvormen		Toelichting
beoogd	denkbeeldig	visie (onderliggende ideeën van het curriculum)
	geschreven	bedoelingen van het curriculum, zoals uitgewerkt in documenten en materialen.
uitgevoerd	geïnterpreteerd	het curriculum zoals geïnterpreteerd door de gebruikers; de docenten.
	in actie	het daadwerkelijke proces van lesgeven en leren, dus de uitvoering van de lessenreeks
bereikt	ervaren	de leerervaringen van deelnemers en/of docenten
	geleerd	de leerresultaten van de deelnemers

Bron: Thijs en Van den Akker (2009)

UITVOEREN VAN JE ONDERZOEK

- Je blijft gewoon leraar
- Wees onderzoekend
- Laat je observeren bij de uitvoering
- **Aanpassingen ‘tijdens de rit’**
- **Houd een logboek bij**

Verschijningsvormen van een curriculum

verschijningsvormen		Toelichting
beoogd	denkbeeldig	visie (onderliggende ideeën van het curriculum)
	geschreven	bedoelingen van het curriculum, zoals uitgewerkt in documenten en materialen.
uitgevoerd	geïnterpreteerd	het curriculum zoals geïnterpreteerd door de gebruikers; de docenten.
	in actie	het daadwerkelijke proces van lesgeven en leren, dus de uitvoering van de lessenreeks
bereikt	ervaren	de leerervaringen van deelnemers en/of docenten
	geleerd	de leerresultaten van de deelnemers

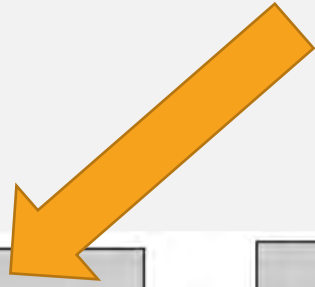
Bron: Thijs en Van den Akker (2009)

**REFLECTIE EN
BENUTTINGSFASE**

Reflectie & discussie

Wat heb ik geleerd wat van belang is voor mij en potentieel voor andere onderwijsprofessionals/docentonderzoekers t.a.v.

1. mijn **praktijkvraagstuk**
2. het **oplossen** van mijn praktijkvraagstuk
3. het **onderzoeken** van mijn praktijkvraagstuk

Vastleggen en laten "doorwerken" van inzichten

Rapporteren, delen & activeren van betrokkenen rond nieuwe inzichten.

DISCUSSIE, CONCLUSIE/ADVIEZEN

- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **mijn praktijkvraagstuk**:
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het oplossen** van mijn praktijkvraagstuk:
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het onderzoeken** van mijn praktijkvraagstuk:

DISCUSSIE, CONCLUSIE/ADVIEZEN

- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **mijn praktijkvraagstuk**:
  - *Wat ben je nog meer over te weten gekomen over het vraagstuk (verdiept inzicht)?*
  - *Is het vraagstuk voor al je leerlingen hetzelfde?*
  - *Was je vraagstuk wel echt het vraagstuk? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het oplossen** van mijn praktijkvraagstuk:

- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het onderzoeken** van mijn praktijkvraagstuk:

DISCUSSIE, CONCLUSIE/ADVIEZEN

- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **mijn praktijkvraagstuk**:
  - *Wat ben je nog meer over te weten gekomen over het vraagstuk (verdiept inzicht)?*
  - *Is het vraagstuk voor al je leerlingen hetzelfde?*
  - *Was je vraagstuk wel echt het vraagstuk? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het oplossen** van mijn praktijkvraagstuk:
  - *Wat kun je zeggen over de werkzaamheid van jouw prototype?*
  - *Hoe kan je prototype worden verbeterd?*
  - *Zie je ook hele andere, mogelijk betere oplossingsrichtingen? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het onderzoeken** van mijn praktijkvraagstuk:

DISCUSSIE, CONCLUSIE/ADVIEZEN

- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **mijn praktijkvraagstuk**:
  - *Wat ben je nog meer over te weten gekomen over het vraagstuk (verdiept inzicht)?*
  - *Is het vraagstuk voor al je leerlingen hetzelfde?*
  - *Was je vraagstuk wel echt het vraagstuk? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het oplossen** van mijn praktijkvraagstuk:
  - *Wat kun je zeggen over de werkzaamheid van jouw prototype?*
  - *Hoe kan je prototype worden verbeterd?*
  - *Zie je ook hele andere, mogelijk betere oplossingsrichtingen? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het onderzoeken** van mijn praktijkvraagstuk:
  - *Heeft je aanpak je nuttige informatie gebracht?*
  - *Heb je informatie gemist? Hoe zou je die in vervolgonderzoek wel kunnen vangen?*
  - *Kan het beter / anders / meer ecologisch valide?*
  - *Zie je hele andere, mogelijk betere manieren van onderzoeken? Etc.*

DISCUSSIE, CONCLUSIE/ADVIEZEN

- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **mijn praktijkvraagstuk**:
  - *Wat ben je nog meer over te weten gekomen over het vraagstuk (verdiept inzicht)?*
  - *Is het vraagstuk voor al je leerlingen hetzelfde?*
  - *Was je vraagstuk wel echt het vraagstuk? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het oplossen** van mijn praktijkvraagstuk:
  - *Wat kun je zeggen over de werkzaamheid van jouw prototype?*
  - *Hoe kan je prototype worden verbeterd?*
  - *Zie je ook hele andere, mogelijk betere oplossingsrichtingen? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het onderzoeken** van mijn praktijkvraagstuk:
  - *Heeft je aanpak je nuttige informatie gebracht?*
  - *Heb je informatie gemist? Hoe zou je die in vervolgonderzoek wel kunnen vangen?*
  - *Kan het beter / anders / meer ecologisch valide?*
  - *Zie je hele andere, mogelijk betere manieren van onderzoeken? Etc.*

Welke **conclusie** verbind je op dit moment aan elk van deze discussiepunten?

DISCUSSIE, CONCLUSIE/ADVIEZEN

- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **mijn praktijkvraagstuk**:
  - *Wat ben je nog meer over te weten gekomen over het vraagstuk (verdiept inzicht)?*
  - *Is het vraagstuk voor al je leerlingen hetzelfde?*
  - *Was je vraagstuk wel echt het vraagstuk? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het oplossen** van mijn praktijkvraagstuk:
  - *Wat kun je zeggen over de werkzaamheid van jouw prototype?*
  - *Hoe kan je prototype worden verbeterd?*
  - *Zie je ook hele andere, mogelijk betere oplossingsrichtingen? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het onderzoeken** van mijn praktijkvraagstuk:
  - *Heeft je aanpak je nuttige informatie gebracht?*
  - *Heb je informatie gemist? Hoe zou je die in vervolgonderzoek wel kunnen vangen?*
  - *Kan het beter / anders / meer ecologisch valide?*
  - *Zie je hele andere, mogelijk betere manieren van onderzoeken? Etc.*

Welke **conclusie** verbind je op dit moment aan elk van deze discussiepunten?

Wat **adviseer per conclusie** je vervolgens voor de (nabije toekomst) aan:

- jezelf als docent en docent-onderzoeker?
- aan je naaste collega's?
- aan collega docent-onderzoekers

Vuistregel advisering (handelingsperspectieven!):

- Weest expliciet over *wie op welke manier in actie moet komen en waarom zo?"*

DISCUSSIE, CONCLUSIE/ADVIEZEN

- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **mijn praktijkvraagstuk**:
  - *Wat ben je nog meer over te weten gekomen over het vraagstuk (verdiept inzicht)?*
  - *Is het vraagstuk voor al je leerlingen hetzelfde?*
  - *Was je vraagstuk wel echt het vraagstuk? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het oplossen** van mijn praktijkvraagstuk:
  - *Wat kun je zeggen over de werkzaamheid van jouw prototype?*
  - *Hoe kan je prototype worden verbeterd?*
  - *Zie je ook hele andere, mogelijk betere oplossingsrichtingen? Etc.*
- Wat heb ik (nog meer) geleerd over **het onderzoeken** van mijn praktijkvraagstuk:
  - *Heeft je aanpak je nuttige informatie gebracht?*
  - *Heb je informatie gemist? Hoe zou je die in vervolgonderzoek wel kunnen vangen?*
  - *Kan het beter / anders / meer ecologisch valide?*
  - *Zie je hele andere, mogelijk betere manieren van onderzoeken? Etc.*

Welke **conclusie** verbind je op dit moment aan elk van deze discussiepunten?

Wat **adviseer per conclusie** je vervolgens voor de (nabije toekomst) aan:

- jezelf als docent en docent-onderzoeker?
- aan je naaste collega's?
- aan collega docent-onderzoekers

Vuistregel advisering (handelingsperspectieven!):

- Weest expliciet over *wie op welke manier* in actie moet komen en *waarom zo?*”

Vuistregel voor het geheel:

“Ik zou erg blij zijn geweest als ik aan het begin van mijn onderzoek dit eindproduct had gevonden!”

DIALOGISCHE VALIDITEIT (ANDERSON & HERR, 1999)

- Door rekening te houden met diverse vormen van validiteit van praktijkonderzoek verhoog je de kwaliteit van je onderzoek.
- De reflectiefase hoef je niet geheel alleen te doen. Kijk wie je met je kan laten meedenken, bijvoorbeeld je werkplekbegeleider. Zo werk je aan **dialogische validiteit**: betrokkenen worden meermaals in de gelegenheid gesteld om vorderingen kritisch te volgen.

LITERATUURGEBRUIK

- Betrek literatuur in de slotparagraaf. Verschillende niveaus:
  - **LAAG = slechts bevestiging:** “Mijn bevindingen zijn in lijn met wat A en B (xxxx) hierover zeggen.” **Slechts contradictie:** “Mijn bevindingen spreken de inzichten van A en B (xxxx) tegen.”
  - **MID = toevoeging:** “Mijn bevindingen spreken de inzichten van A en B (xxxx) tegen. Volgens C en D (xxxx) kunnen mogelijke verklaringen hiervoor zijn...” / “Ik heb nu X uitgeprobeerd, maar volgens A en B (xxxx) is het ook mogelijk om...”
  - **HOOG = combinatie empirie en theorie leidt tot meer begrip:** “Enkele leerlingen gebruikten mijn hulpmiddelen niet, maar maakten de toets toch foutloos. In handelingspsychologische termen (Vygotsky, 1978) zou het kunnen dat de leerlingen de denkstappen die mijn hulpmiddelen expliciet maken al hebben verinnerlijkt, en dus mijn hulpmiddelen niet meer nodig hebben.”

TABEL 8

Leerlingen ($n=20$) en het aantal fouten dat zij maakten op de begrijpend leesopdracht verdeeld over de inzet van twee leesstrategieën (visgraat en markeren).

Markeren	Niet gebruikt	Incorrect gebruikt	Correct gebruikt	Totaal aantal leerlingen
Visgraat				
Niet gebruikt	LL16: 0 fout LL18: 0 fout	LL17: 0 fout LL19: 3 fout LL20: 2 fout		5
Incorrect gebruikt		LL11: 3 fout LL14: 4 fout	LL07: 2 fout LL08: 1 fout LL10: 1 fout	6
Correct gebruikt		LL01: 0 fout LL13: 1 fout	LL02: 0 fout LL03: 0 fout LL04: 0 fout LL05: 0 fout LL06: 0 fout LL09: 0 fout LL12: 0 fout LL15: 0 fout	7
Totaal aantal leerlingen	2	7	11	20

“Enkele leerlingen gebruikten mijn hulpmiddelen niet, maar maakten de toets toch foutloos. In handelingspsychologische termen (Vygotksy, 1978) zou het kunnen dat de leerlingen de denkstappen die mijn hulpmiddelen expliciet maken al hebben verinnerlijkt, en dus mijn hulpmiddelen niet meer nodig hebben.”

**REFLECTIE EN
BENUTTINGSFASE**

Reflectie & discussie

Wat heb ik geleerd wat van belang is voor mij en potentieel voor andere onderwijsprofessionals/ docentonderzoekers t.a.v.

1. mijn **praktijkvraagstuk**
2. het **oplossen** van mijn praktijkvraagstuk
3. het **onderzoeken** van mijn praktijkvraagstuk

Vastleggen en laten "doorwerken" van inzichten

Rapporteren, delen & activeren van betrokkenen rond nieuwe inzichten.

KATALYSERENDE VALIDITEIT (ANDERSON & HERR, 1999)

- Door je nieuw opgedane inzichten deelbaar te maken in je school en te zorgen voor **doorwerking** van die inzichten in je school kan je werken aan **katalyserende validiteit**: het onderzoek biedt betrokkenen (in potentie) meer inzicht in hun eigen situatie/processen
- Doorwerking vindt niet vanzelf plaats. Het delen van een artikel of het geven van een presentatie waarbij vooral geluisterd wordt is vrij passief. Denk na over manieren om belanghebbenden **actief aan de slag** te laten gaan met de nieuwe inzichten!

ONDERZOEKSPROCES EN RAPPORTAGE

- **Een rapportage is geen chronologisch verslag van je onderzoeksproces**
- **Wat is je boodschap?**
  - Wat was essentieel voor jouw leerproces?
  - Welke opgedane inzichten zijn ook interessant voor anderen?
  - Als je je doel hebt bepaald, kun je selecteren wat betreft vraagstuk en onderzoeksvraag, je prototype, je onderzoeks aanpak, resultaten, en reflecties.
  - Kill your darlings!
- Herstructureren, ook van teksten uit je onderzoeksplan

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (I)

- **Titel < niet je oz vraag!**
- Bij creatieve titel, inhoudelijke ondertitel
- **Lead (ca. 75 woorden)**
  - Pak de lezer
  - Maak duidelijk wat je 'te koop' hebt
  - Hoofdttekst blijft leesbaar zonder de lead

Annette de Groot

Taalkabaal over de verengelsing van het universitaire onderwijs

Josien Boetje

Oefening baart kunst in virtual reality: Het vergroten van presentatievaardigheden door het oefenen met een virtueel publiek

Mirthe Stoop, Jurgens Tijms

#BOOK: Leesclubs op het vmbo ter bevordering van leesmotivatie, leesbegrip en sociaal-emotioneel leren

Tamara Schermer, Geramé Wouters

Wereldpoëzie op Leidse muren: Willem G. Weststeijn wandelt langs Russische gedichten

Rob van Veen

Een vlucht uit de werkelijkheid: Lezen om te ontsnappen aan de waan van de dag

Jan de Jong

Onzichtbaar als een keerkring, ongrijpbaar als de horizon

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (I)

- **Titel < niet je oz vraag!**
- Bij creatieve titel, inhoudelijke ondertitel
- **Lead (ca. 75 woorden)**
  - Pak de lezer
  - Maak duidelijk wat je 'te koop' hebt
  - Hoofdttekst blijft leesbaar zonder de lead

Leesclubs op het vmbo ter bevordering van leesmotivatie, leesbegrip en sociaal-emotioneel leren

Als leerlingen van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs gaan, is te zien dat zij veel minder gemotiveerd zijn om boeken te lezen voor hun eigen plezier. Met name op het vmbo is de leesmotivatie laag. Hoe kan de leesattitude van deze leerlingen weer verhoogd worden, wat is ervoor nodig zodat zij daadwerkelijk gaan lezen?

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (2)

- **Inleiding (geen indeling; 250-350 woorden):**
  - Context en doelgroep: beknopt en relevant
  - Hoe je aan je vraagstuk komt (aanleiding, aanpak verheldering)
  - Praktijkvraagstuk
  - Relevantie
  - 'Hoe kan ik'-vraag

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (3)

- **Middendeel (1000-1500 woorden)**

- Ontwerpeisen en onderbouwing (theoretisch en praktisch) > transfereerbaarheid!
- Omschrijving prototype
- Aanpak en verantwoording monitoring & evaluatie
  - Design
  - Onderzoeksgroep (mits niet helder in de inleiding)
  - Dataverzameling
  - Data-analyse
- Resultaten (schets verloop + resultaten - liefst thematisch)

Verwijs ook naar methodische literatuur en verantwoord je keuzes!

3b. Motivate your answer.

GO ANSWER! GO!!

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (3)

- **Middendeel (1000-1500 woorden)**
  - Ontwerpeisen en onderbouwing (theoretisch en praktisch) > transfereerbaarheid!
  - Omschrijving prototype
  - Aanpak en verantwoording monitoring & evaluatie
    - **Design**
      - Onderzoeksgroep (mits niet helder in de inleiding)
      - Dataverzameling
      - Data-analyse
  - Resultaten (schets verloop + resultaten - liefst thematisch)

Voorbeeld beschrijving design:

“Tijdens dit praktijkonderzoek peilde ik na elk van de vijf lessen kort de ervaringen van de leerlingen middels exittickets. Ik evalueerde of zij de beoogde uitkomsten lieten zien aan het einde van het onderzoek middels een zelfgemaakte formatieve toets.”

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (3)

- **Middendeel (1000-1500 woorden)**
  - Ontwerpeisen en onderbouwing (theoretisch en praktisch) > transfereerbaarheid!
  - Omschrijving prototype
  - Aanpak en verantwoording monitoring & evaluatie
    - Design
    - Onderzoeksgroep (mits niet helder in de inleiding)
    - **Gegevensverzameling**
    - Data-analyse
  - Resultaten (schets verloop + resultaten - liefst thematisch)

Voorbeeld beschrijving verzameling:

“Ik monitorde de taakmotivatie van leerlingen voor de schrijfofdracht middels drie vragen in een exitticket. Deze vragen zijn gebaseerd op de self-determination theory van Ryan en Deci (2020): ‘Had je het gevoel dat je deze schrijfofdracht goed kon maken? Geef aan waarom wel/niet.’ (competentie); ‘Had je het gevoel dat je eigen keuzes mocht maken bij het uitvoeren van deze schrijfofdracht? Geef aan waarom wel/niet.’ (autonomie). ‘Vond je het prettig om tijdens deze schrijfofdracht samen te werken met andere leerlingen? Geef aan waarom wel/niet.’ (relatie).”

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (3)

- **Middendeel (1000-1500 woorden)**
  - Ontwerpeisen en onderbouwing (theoretisch en praktisch) > transfereerbaarheid!
  - Omschrijving prototype
  - Aanpak en verantwoording monitoring & evaluatie
    - Design
    - Onderzoeksgroep (mits niet helder in de inleiding)
    - **Gegevensverzameling**
    - Data-analyse
  - Resultaten (schets verloop + resultaten - liefst thematisch)

Omstandigheden

“Omdat de leerlingen niet allemaal toegang hebben tot een laptop of smartphone heb ik de exittickets laten invullen op papier. Ik nam deze in na iedere les.”

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (3)

- **Middendeel (1000-1500 woorden)**
  - Ontwerpeisen en onderbouwing (theoretisch en praktisch) > transfereerbaarheid!
  - Omschrijving prototype
  - Aanpak en verantwoording monitoring & evaluatie
    - Design
    - Onderzoeksgroep (mits niet helder in de inleiding)
    - Gegevensverzameling
    - **Data-analyse**
  - Resultaten (schets verloop + resultaten - liefst thematisch)

Denk aan:

Turven (frequenties), gemiddelden en standaarddeviaties berekenen, thematiseren, verticaal/horizontaal vergelijken, ordenen in tabellen etc.

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (3)

- **Middendeel (1000-1500 woorden)**

- Ontwerpeisen en onderbouwing (theoretisch en praktisch) > transfereerbaarheid!
- Omschrijving prototype
- Aanpak en verantwoording monitoring & evaluatie
  - Design
  - Onderzoeksgroep (mits niet helder in de inleiding)
  - Gegevensverzameling
  - Data-analyse
- **Resultaten** (schets verloop + resultaten - thematisch of per instrument)

Voorbeeld thematisch:

- *Samenwerkend leren*
- *Prestaties bij begrijpend lezen*

Voorbeeld per instrument

- *Lesobservatie*
- *Exittickets*
- *Toetsanalyse*

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (3)

- **Middendeel (1000-1500 woorden)**

- Ontwerpeisen en onderbouwing (theoretisch en praktisch) > transfereerbaarheid!
- Omschrijving prototype
- Aanpak en verantwoording monitoring & evaluatie
  - Design
  - Onderzoeksgroep (mits niet helder in de inleiding)
  - Gegevensverzameling
  - Data-analyse
- **Resultaten** (schets verloop + resultaten - thematisch of per instrument)

Stap/les 1:

Verloop

Resultaten

Aanpassingen die leiden naar stap 2

Stap/les 2:

Verloop

Resultaten

Aanpassingen die leiden naar stap/les 3

Etc.

ARTIKEL: WAT MOET WAAR? (4)

- **Slot (250-300 woorden)**
  - Verbind discussie – conclusie en adviezen
  - Wat heb je geleerd over je **vraagstuk**?
  - Wat heb je geleerd over het **oplossen** ervan?
  - Wat heb je geleerd over het **onderzoeken** ervan?
- **Referentielijst + learning portfolio**

SCHRIJFSTIJL

- **Schrijf actief.**

Zet de/het acterende vooraan in de zin, vermijd “niet beeldende” werkwoorden als ‘werden’ of ‘zijn’, wantrouw voltooide deelwoorden.

Vergelijk: “Er *werden* veel fouten *gemaakt door de leerlingen* in de formatieve toets”
“De leerlingen maakten veel fouten in de formatieve toets”

- **De ik/wij-vorm is toegestaan** wanneer het jouw eigen context en jouw (onderzoekend) handelen daarin betreft.
- **Schrijf in de verleden tijd.** Het onderzoek is tenslotte al uitgevoerd.
- **Schrijf heldere alinea's:** alinea's bestaan over het algemeen uit één idee dat beschreven is in de eerste regel. De rest van de alinea vormt onderbouwing hiervan, nadere uitleg of voorbeelden.
- **Gebruik geen afk. in de lopende tekst.**
- **Verwijs niet naar bijlagen.**

ANDERE AANDACHTSPUNTEN

- Definieer altijd je kernconcepten vanuit de literatuur
  - *Hoe kan ik het aanbod van **spreekvaardigheid** zodanig digitaal vormgeven, zodat de leerlingen uit 3C van HAVO 3 nog steeds actief en creatief bezig blijven met spreekvaardigheid en vooruit gaan in het vloeiend spreken?*
  - *Hoe kan ik het schrijven van een persoonlijke brief effectief aanbieden aan de leerlingen van de havo/vwo-brugklas, zodat zij tijdens het schrijven hiervan **schrijfstrategieën** voor, tijdens, en na het schrijven kunnen toepassen, waardoor de leerlingen handvatten hebben om een brief te schrijven op A2 niveau?*
- Functionele kaders >>
- Validiteiten (resultaats, dialogische, democratische, katalyserende, ecologische)
- Lay-out: bekijk voorbeelden op <http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltt>

Voorbeeld

kop koffie expres omgegooid of deed je het per ongeluk. Ook het kennen van de betekenissen van veelgebruikte voor- en achtervoegsels helpt om woorden te begrijpen. Als je weet dat bio- in biologie en bioscoop 'leven' betekent, dan kun je gemakkelijk afleiden wat bio-industrie is. En zo zijn er nog veel meer taalkundige hulpmiddelen. Als de leerling er vertrouwd mee is, kan hij er bewust gebruik van maken en zelfstandig woorden gaan begrijpen (zie kader 2).

Activerende werkvormen

Woordenschatondewijs is niet alleen nuttig, maar het is ook nog eens heel leuk zijn, want het leent zich bij uit-

BEWUST KIJKEN NAAR WOORDEN

Joris (15) meldt zich bij mijn tafel: 'Ik heb de schrijfopdracht af.' In het kader van de woordenschatles heeft hij een korte tekst over zijn lievelingssport, voetballen, geschreven. 'Voetbal je al lang?' vraag ik. Enig enthousiasme kan Joris nu toch niet verbergen. Hij vertelt dat hij het al jaren doet, twee keer per week traint en meespeelt in de competitie.

Ik geef Joris een compliment voor zijn tekst. 'Eigenlijk heb ik maar één verbeterpuntje. In je tekst staat een keer of vier het woord team. Als je dat woord afwisselt met een ander woord, dan maakt dat je tekst prettiger om te lezen. Ken je een synoniem voor team?' Ik zie het kwartje vallen. Verbaasd reageert hij met 'Dus daarom heet een elftal elftal!'

SPELEN MET HET ALFABET

De les over woorden opzoeken in een woordenboek begint met twee activerende werkvormen die de alfabetische volgorde oefenen. De tafeltjes en stoelen gaan aan de kant. De docent geeft de leerlingen de opdracht om zo snel mogelijk een rij te vormen waarin ze op alfabetische volgorde van voornaam gaan staan. Deze opdracht kan in een iets andere vorm een paar keer worden herhaald: op volgorde van eerste letter van achternaam in plaats van voornaam, of de eerste letter van de woonplaats of het land van herkomst.

Vervolgens wordt geoefend met het automatiseren van de alfabetische volgorde (als dit nodig is). De klas vormt met de docent een kring. De docent heeft een balletje (prop papier) in de hand en noemt (snel) een drietal opeenvolgende letters ergens uit het alfabet en gooit het balletje naar een leerling. Die vangt het op en zegt de drie daaropvolgende letters (snel) en gooit het balletje naar de volgende leerling. Zo gaat het spel (steeds sneller) door, tot iemand een fout maakt en de kring moet verlaten. Dan begint de docent opnieuw ergens in het alfabet. Zo wordt doorgespeeld, tot er nog maar één leerling over is. Eventueel kan het spel daarna nogmaals gespeeld worden. Het doel van de activerende werkvormen is de vertrouwdheid met de alfabetische volgorde op te frissen voordat de leerlingen gaan oefenen met woorden opzoeken in het woordenboek.

Schets van het prototype

ANDERE AANDACHTSPUNTEN

- Definieer altijd je kernconcepten vanuit de literatuur
  - *Hoe kan ik het aanbod van **spreekvaardigheid** zodanig digitaal vormgeven, zodat de leerlingen uit 3C van HAVO 3 nog steeds actief en creatief bezig blijven met spreekvaardigheid en vooruit gaan in het vloeiend spreken?*
  - *Hoe kan ik het schrijven van een persoonlijke brief effectief aanbieden aan de leerlingen van de havo/vwo-brugklas, zodat zij tijdens het schrijven hiervan **schrijfstrategieën** voor, tijdens, en na het schrijven kunnen toepassen, waardoor de leerlingen handvatten hebben om een brief te schrijven op A2 niveau?*
- Functionele kaders >>
- Validiteiten (resultaats, dialogische, democratische, katalyserende, ecologische)
- Lay-out: bekijk voorbeelden op <https://levendetalen.nl/publicaties/magazine/>

WOORDENSCHATUITBREIDING IN HET VMBO DOOR BEWUST LEZEN EN LUISTEREN

Voor menig docent in het vmbo is de beperkte woordenschat van veel leerlingen een punt van zorg. Die zorg betreft niet alleen ingestroomde tweedetaalleerders. Ook moedertaalsprekers blijken steeds vaker weinig woorden te kennen. Hoe zorgen we ervoor dat leerlingen in het vmbo meer woorden tot hun beschikking krijgen?

FROS VAN DER MADEN

Iedereen weet het: om je te kunnen ontwikkelen heb je taal nodig. En de bouwstenen van taal zijn woorden. Hoe meer woorden je kent, des te meer kun je begrijpen en des te genuanceerder kun je je uitdrukken. Wie meer woorden kent, heeft een grotere kans op een succesvolle (school)loopbaan. Daarbij treedt ook nog eens een sneeuwbal-effect op, want naarmate je meer woorden kent, leer je gemakkelijker en sneller nieuwe woorden.

Precies het omgekeerde kan gebeuren bij leerlingen met een beperkte woordenschat. Doordat ze te weinig woorden kennen om de teksten in de schoolboeken te begrijpen, kunnen ze gemakkelijk in een neerwaartse spiraal terechtkomen. Ze raken ontmoedigd en zullen

misschien niet snel meer uit zichzelf iets lezen, waardoor ze nog minder met nieuwe woorden in aanraking komen. Hoe voorkom je dit en zorg je ervoor dat leerlingen woorden daadwerkelijk onthouden?

Mentaal lexicon en woordennetwerk

Woorden die we ons eigen hebben gemaakt, slaan we op in ons mentaal lexicon. Het mentaal lexicon maakt deel uit van ons langetermijngeheugen. Van elk woord dat we opslaan, onthouden we verschillende eigenschappen. Niet alleen betekenissen, klank en uitspraak, maar ook vervoeging en verbuiging, gebruik in de zin, de spelling van het woord en de situaties waarin het woord wordt gebruikt.

Daarnaast leggen we verbandingen aan met andere woorden in ons mentale netwerk, want we onthouden

de woorden in hun onderlinge samenhang. Een kind dat het woord *lunch* leert, zal het mogelijk koppelen aan woorden als *ontbijt* en *avondeten* (betekenisovereenkomst), *lucht* (klankovereenkomst) en het werkwoord *lunchen*. Zulke verbandingen helpen ons om het woord terug te vinden in ons geheugen, zowel als we het horen of lezen (receptief gebruik), als wanneer we het willen gebruiken tijdens het spreken of schrijven (productief gebruik). In de loop van de jaren groeit er zo een complex woordennetwerk in ons geheugen.

Viertaktmodel

In het basisonderwijs is de afgelopen decennia al veel aandacht geweest voor het woordenschatonderwijs. Met name het viertaktmodel van Marianne Verhallen (2009)

heeft volop navolging gevonden. Dit model beschrijft de fasen die leerlingen doorlopen om van een receptieve naar een productieve beheersing van een nieuw woord te komen. Eerst worden de nieuwe woorden thematisch aangeboden. De oppervlakkige woordkennis wordt stapsgewijs uitgewerkt naar complexe en verankerde woordkennis. Verhallen onderscheidt vier fasen:

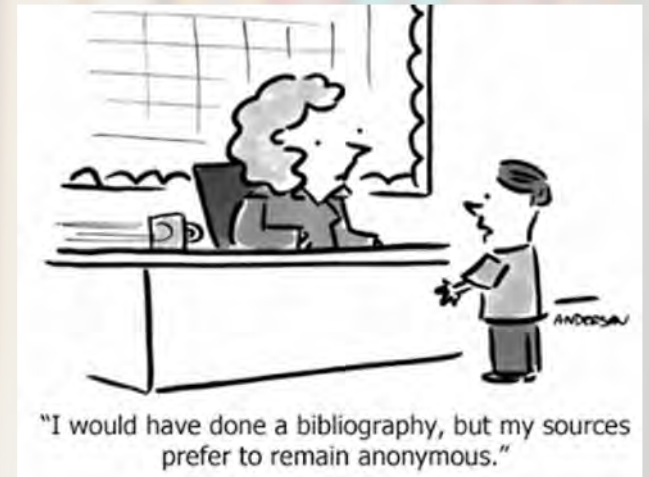
1. *Voorbewerken*: introductie van het woord en het activeren van voorkennis.
2. *Semantiseren*: uitleg van de betekenis(sen) van het woord (ook wel: uitbeelden) en het koppelen van het woord aan bijbehorende woorden.
3. *Consolideren*: het inoefenen van het woord. In totaal moet een woord minimaal ongeveer zeven keer op verschillende manieren in diverse contexten gebruikt worden.

Foto: Tom van Limpt

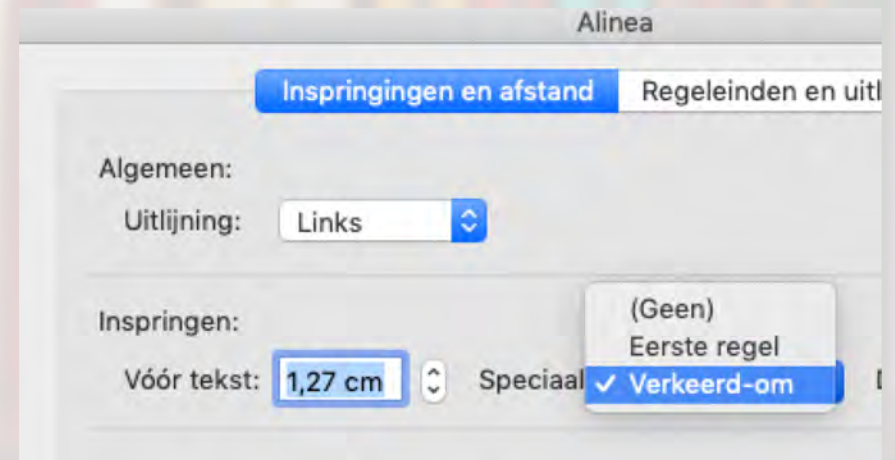
APA-STYLE I

- **Verwijzingen in de hoofdtekst:**
  - Sneller, Kingma **en** De Vos (2020) beweren...
  - Het zit zo en zo (Sneller, Kingma, **&** De Vos, 2020).
  - “Volgens ons zit het zo” (Sneller, Kingma, & De Vos, 2020, **p.1**).
- Meer dan drie auteurs: Ix voluit en daarna: Wielenga **e.a.** (2020)

APA-STYLE 2

- **In de literatuurlijst:**
  - Alleen bronnen opnemen waar je naar verwijst
  - Alfabetiseren
  - Kies consequent voor: Van Kan, C. (2020) of Kan, van C. (2020).
  - Geen bullits ;)
  - Maak referenties 'hangend'
(Word: opmaak > alinea > speciaal: 'verkeerd om')

APA-STYLE 3

- **Boek:**

Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2010). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.

- **Artikel:**

Zimmerman, B. J. (2008). Investigating Self-Regulation and Motivation: Historical Backgrounds, Methodological Developments, and Future Prospects. *American Educational Research Journal*, 45(1), 166-183.

- **Internetbron:**

Snoek, M., & Lourens, M. (2019). Hoe kan leiderschap binnen scholen bijdragen aan aantrekkelijke loopbanen van leraren? Verslag van een Peer Learning Activiteit. Verkregen op 11-4-2020 via <https://www.hva.nl/binaries/content/assets/subsites/kc-oo/pdfs-bijlagen-bij-nieuwsberichten/verslag-pla-antwerpen---hoe-kan-leiderschap-binnen-scholen-bijdragen-aan-aantrekkelijke-loopbanen-van-leraren-def.pdf?1563296678440>

APA-STYLE 4

- Altijd vanuit hoofdtekst verwijzen naar tabellen en figuren
- Tabellen en figuren altijd nummeren en voorzien van een label
- Tabellen: nummer en beschrijving erboven; Figuren: nummer en beschrijving eronder

- **Wees in ieder geval consequent!**
- **Bij twijfel of vragen:**
  - Raadpleeg: https://www.auteursrechten.nl/files/auteursrechten/2019-03/De%20APA-richtlijnen%20uitgelegd_november%202018.pdf

CALL TO ACTION!

- Betrek andere bij de interpretatie van je resultaten en het bepalen van je hoofdboodschap.
- Realiseer je dat het goed rapporteren van je onderzoek een proces is, meermaals herschrijven en herstructureren hoort erbij.
- Laat je werk ook tussentijds lezen en vraag om feedback.

A background image showing multiple hands of various skin tones giving thumbs up, symbolizing approval or success. The hands are positioned around a central text box.

HEEL VEEL SUCCES BEDANKT VOOR JE
AANDACHT

The background of the slide features a stack of several books in the foreground, with their pages slightly fanned out. Behind the stack, a blurred bookshelf filled with various books is visible, creating a sense of a library or study area. The overall color palette is muted, with soft blues, greys, and the natural tones of the book pages and spines.

REFERENTIES

Anderson, G.L., & Herr, K. (1999). The new paradigm wars: is there room for rigorous practitioner knowledge in schools and universities? *Educational Researcher*, 28(5), 12-21.

Thijs, A., & Van den Akker, J. (2009). *Leerplan in ontwikkeling*. Enschede: SLO.